

BODZÁSI BALÁZS
tudományos munkatárs
BUDAPESTI CORVINUS EGYETEM
helyettes államtitkár
IGAZSÁGÜGYI MINISZTERIUM

A dologi hitelbiztosítékok rendszere a Ptk. 2016. évi módosítása után

1. A szerződéses biztosítékok gazdasági szerepe

Az ügyletkötés szükségszerűen kockázatokkal jár. Általános tapasztalat, hogy a legtöbb ember kerüli a kockázatot és hajlandó is fizetni azért, hogy az ügyleti kockázatok csökkenjenek. A kockázatkerülő egyének többre értékelik az alacsonyabb, de biztos jövedelmet a magasabb, de bizonytalanabbnál.¹

Az ügyletkötéssel együttjáró kockázatokat elsődlegesen maguk a felek próbálják meg elosztani egymás között. Ebben a szerződéses kockázatelosztásban azonban a jogalkotó is részt vesz, hiszen a polgári jog kógens és diszpozitív szabályai a kockázatok arányos megosztását tartják szem előtt. Az arányos kockázatmegosztás egyúttal a bíróságok számára is egy fontos feladat a jogviták eldöntése során.²

A felek a szerződéses kockázatok arányos elosztása mellett a kockázatok mérséklésére is törekednek. Az ügyleti-üzleti kockázatok elkerülésére, illetve csökkentésére többféle jogi eszköz áll rendelkezésre. Ezek alapvetően szerződéses konstrukciók.

Az egyik ilyen kockázatkezelési szerződéses megoldás a biztosítás. A biztosítás lényege, hogy egy piaci szereplő jövedelmének egy részéért cserébe a bizonytalan jövőbeli esemény kockázatát másra – a biztosítóra – hárítja át. Egy másik lehetőség a szerződéses biztosítékok alkalmazása. Gazdasági szempontból tehát hasonlóság áll fenn a biztosítás és a biztosítékok között, annak ellenére, hogy alapvető különbségek is kimutathatóak a kétféle jogintézmény között. Az egyik legfőbb eltérés az, hogy szerződéses biztosítékok esetén nem jön létre kockázatközösség.

A szerződéses biztosítékok legfontosabb közgazdasági funkciója, hogy ösztönözzék a szerződéses ígéret betartását. A biztosítékok emellett a jogügyletből

¹ Cooter, Robert – Ulen, Thomas: *Jog és közgazdaságtan*. Nemzeti Tankönyvkiadó, Budapest, 2005. 63.

² Lange ezzel kapcsolatban azt emeli ki, hogy a kockázatok telepítése a német magánjog egyik leg-
többet vitatott kérdésköre. Lásd: Lange, Christian: *Zur effizienzorientierten Kontrolle von AGB nach § 307
Abs. 1 S. 1 BGB*. In: *Jahrbuch Junger Zivilrechtswissenschaftler 2011. Realitäten des Zivilrechts – Grenzen
des Zivilrechts*. Boorberg Verlag, 2012. 52–53.

